

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

צו מניעה נגד ראש עיר

תיק ממונות מס' 2300-עד

נושא הדיון

קהילות ח' בעיר מ' הגישו בקשה לצו מניעה נגד ראש העיר שלא יביא למינוי סגן ראש העיר בניגוד להבטחה שקבלו ערב הבחירות לעיריה שנציג מטעמם ימונה לסגן ראש העיר, וזאת תמורת הצטרפותם לרשימה מאוחדת עם ראש העיר. בית הדין נענה לבקשה.

השאלות לדיון

- מקור הסמכות להוציא צו מניעה.
- כפיפות ראש עיר לדין תורה.

תשובה

א. כתב הרא"ש צ"ק פ"ק סי' ה: וכן מלאמי צ"ס הגאון ז"ל כתוב: דתקנתא דרבנן הוא, צאינש דמפסיד נכסיה, משום השבת אצידה. ולי נראה דלא לריכנא לתקנתא דרבנן אלא דין גמור הוא, שחייב אדם להליל עשוק מיד עשוקו בכל טלדקי דמלי למיעבד. וכ"כ צ"ס הרא"ש כלל לו סי' ד. וכתב צ"ס מהרש"ך ח"ג סי' נח שדן בשאלה אם כל בית דין ראשי לעכב או רק צ"ד מוחזק ומומחה, עפ"י מש"כ צ"ס מלוה ולוה פ"ב ה"ד שהדיין יש לו לחתוך הדין לפי האמת אפילו חוץ מן הדין, שאין בכל צ"ד כח צוה א"כ הוא צ"ד חשוב ומוחזק בחכמה וחסידות, ומסיק מהרש"ך דמ"מ האמת הוא שכל דיין או בית דין סגי לעכב אע"פ שלא יהיה כ"כ מוחזק ומומחה. ודייקו צפד"ר כרך ב עמ' 73 שגם דיין יחיד ראשי לעכב כדי להליל עשוק מיד עשוקו, לפי שמעשה העיכוב אינו ככל מעשה צ"ד הדין לחייב את החייב מעלס הדין, אלא מעשה עפ"י הלכה מיוחדת להליל עשוק מיד עשוקו. וצ"ס דברי חיים מלאנו ח"ב סי' ז כתב: מנהגנו

לעקל אפי" על טענה כל דהו.

וכיון שזו מניעה אינו ככל מעשה צי"ד הדין לחייב את החייב מעלם הדין, אלא מהלכה מיוחדת כדי להליל עשוק מיד עושקו, ע"כ ראשי הדיין - ואף חייב - להליל העשוק גם במעמד לך אחד בלבד, עד לצירור הדין צי"ד.

ב. כבר פסק ציה"ד בראשות מרן הגרי"ש אלישיב ז"ל שגם נליגי ליצור חייבים לבוא לצי"ד כשתוצעים אותם על פעולותיהם הליבוריות, וכך כתב בתיק ערעור תשל"ב צ"ב (פורסם צ"סדר הדין ציה"ד הרצני" ח"א עמ' 152) בתביעה לאסור על שר הסעד שלא יעסוק בכל ענין הכרוך בשירות לאומי לבנות, לרבות השתתפותו בזועדת השרים לענין זה, וזה לשונו: "אין הדבר לריך לפנינו, כי כל יהודי באשר הוא יהודי, יהא מעמדו ותפקידו אשר יהא, חייב לפי דין תורה להענות לכל הזמנה של צי"ד רצני להתדיין בפניו ולליית לכל אשר יורה לו בית הדין. ואפילו מלך וכהן גדול מזמינים אותו לדון לפני בית הדין, והוא חייב להתדיין בפניו". ויתירה מכך, גם גוף לצורי כמו מוע"ד חייב להיענות לדין תורה, כ"כ בתיק ערעור תש"ך 1011 מיום ח בניסן תש"ך (פורסם בספר הנ"ל במהדורה הראשונה עמ' 169 הערה 35), וכ"כ ציה"ד בת"א תיק תשמ"ה 12608 מיום ה בחשון בתביעה נגד המועה"ד בחולון, וזו טענה באמצעות יושב הראש שלה שאין המועלה מוסמכת לחתום על כתב צוררות עקב האורך באישורו של ראש העיר, פסק ציה"ד שגם אם יש אורך באישורו של ראש העיר וגם אם יתצרר שראש העיר אינו נותן את האישור הדרוש "אין מקום לסירובה של המועה"ד להתדיין בפנינו, וזאת משום שסמכות ציה"ד הרצני לפי דין תורה אינה תלויה בחתימה של שטר צוררות. לפי ההלכה מוסמך בית הדין לדון בכל נושא, בהיותו צי"ד קבוע.... המועה"ד הממונה על השירותים הדתיים חייבת לליית לדין תורה ולא יעלה על הדעת כי תפעל בניגוד לדין". לפיכך נפסק כי אם תסרב המועה"ד לבוא לדון, ידון בית הדין בהולאת כתב סירוב (פורסם בסדר הדין הנ"ל עמ' 153 הערה 48). וכן פסקו מרן הגרי"ש אלישיב והגר"ב זילטי והגר"ע יוסף ז"ל בתיק תשכ"ט 186 (פורסם שס): אפילו אם התביעה היא נגד המשיב בתוקף תפקידו, גם במקרה כזה יש לנהוג על פי דין, שהרי כל מוסד ליצורי נוהג גם להתדיין בפני צוררות, ולמה יסרבו להופיע לפני צי"ד רצני?.